

ЗВІТ

про результати опитування здобувачів вищої освіти

«Проблеми підготовки та складання ліцензійного іспиту ЄДКІ / КРОК 1»

З метою визначення думки здобувачів вищої освіти щодо процесу організації, підготовки та складання ліцензійного іспиту ЄДКІ / КРОК-1 фахівцями науково-методичної лабораторії з питань фармацевтичної освіти в жовтні-листопаді 2020 року було проведено соціологічне дослідження із застосуванням методу анкетного опитування за допомогою Google-форм.

В опитуванні взяли участь 562 студенти, що здобувають освіту за спеціальністю 226 Фармація/Фармація, промислова фармація та у вересні-жовтні 2020 року склали ліцензійний іспит ЄДКІ/КРОК-1: 47,5% від генеральної сукупності, N=1183, похибка $\pm 3\%$. Розподіл респондентів за освітньою програмою, формою навчання, факультетами наведено на рис. 1, 2, 3.

Рис. 1. Розподіл респондентів за освітньою програмою, %

Рис. 2. Розподіл респондентів за формою навчання. %

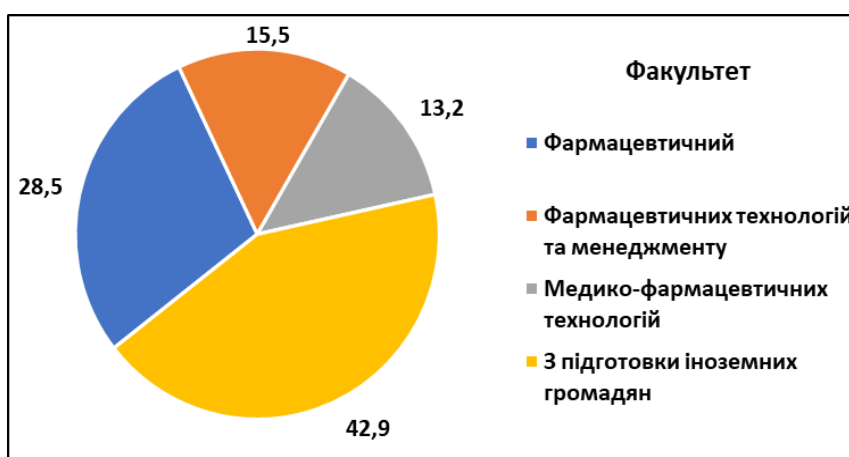

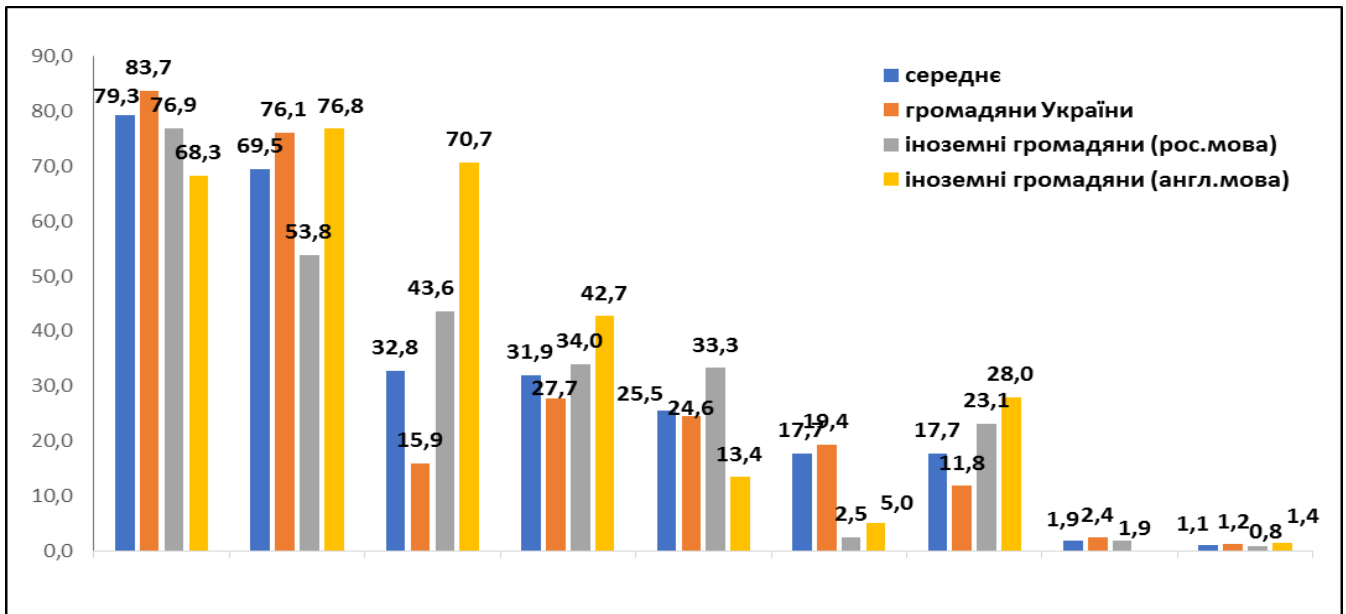
Рис. 3. Розподіл респондентів за факультетом, %

Підготовка студентів до складання ліцензійного іспиту

Переважає більшість студентів готувались до складання ліцензійного іспиту ЄДКІ/КРОК-1; у середньому лише 1,9% опитаних зазначили, що додатково не готувалися.

Найбільш популярними способами підготовки стали тренування за допомогою тренінгової системи «КРОК» НФаУ (79,3%) та опрацювання збірників тестових завдань для складання іспиту минулих років (69,5%). Серед інших поширених способів підготовки можна назвати: повторювання матеріалу за підручниками та іншою літературою (32,8%) обговорювання тестових завдань з одногрупниками (31,9%), повторення матеріалу за допомогою джерел з Інтернету (25,5%), проходження курсів з підготовки та повторення матеріалу за конспектами лекцій (по 17,7% відповідно).

Наявні відмінності у способах підготовки для вітчизняних та іноземних студентів (рис. 4). Так студенти-іноземні громадяни, які навчаються англійською мовою, найчастіше використовують для підготовки, окрім тренінгової системи «КРОК» НФаУ, збірники тестових завдань для складання іспиту минулих років, підручники та іншу літературу. Студенти-іноземні громадяни, які навчаються російською мовою, переважно тренувалися за допомогою тренінгової системи «КРОК» НФаУ, рідше звертаючись до інших способів підготовки. У цілому, іноземні студенти на відміну від вітчизняних у більшій мірі повторювали матеріал за підручниками; обговорювали тестові завдання з одногрупниками; проходили курси з підготовки до складання ЄДКІ/КРОК, організовані в НФаУ; повторювали матеріал за конспектами лекцій.

- 1 – Тренувалися за допомогою тренінгової системи «КРОК» НФаУ;
- 2 – Опрацьовували збірники тестових завдань для складання іспиту «КРОК» минулих років;
- 3 – Повторювали матеріал за підручниками та іншою літературою;
- 4 – Обговорювали тестові завдання з одногрупниками;
- 5 – Повторювали матеріал за допомогою джерел з Інтернету;
- 6 – Проходили курси з підготовки до складання ЄДКІ/КРОК;
- 7 – Повторювали матеріал за конспектами лекцій;
- 8 – Додатково не готувались;
- 9 – Інше.

Рис. 4. Розподіл відповідей на питання «Як Ви готувались до складання іспиту ЄДКІ/КРОК-1?» для вітчизняних та іноземних студентів, %

Оцінка студентами курсів з підготовки до ліцензійного іспиту

Більшість студентів (85,2%), які восени 2020 року склали ліцензійний іспит ЄДКІ/КРОК-1, не займалися на курсах з підготовки до іспиту, що були організовані у НФаУ (рис. 5), проте є відмінності між вітчизняними та іноземними студентами. Переважна більшість студентів-іноземців не проходила такі курси.

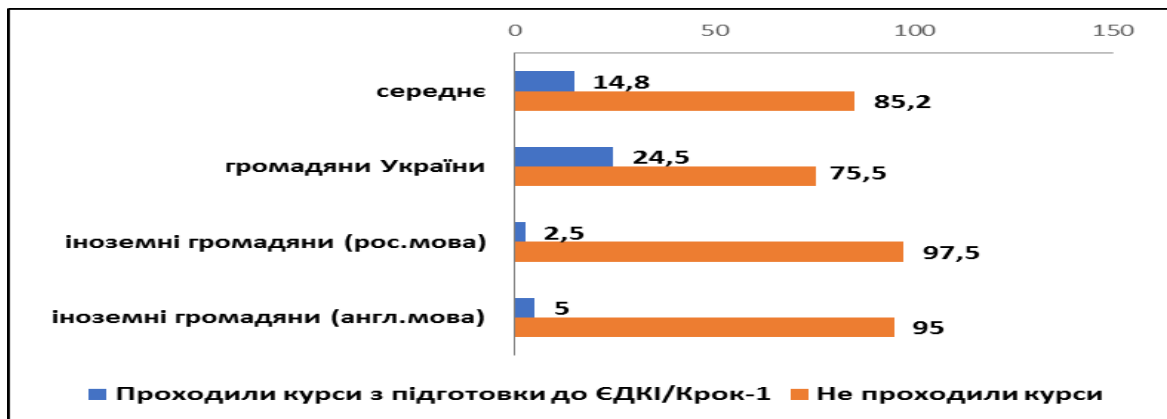

Рис. 5. Кількість студентів (вітчизняних та іноземців), які проходили / не проходили курси з підготовки до ЄДКІ/КРОК-1, %

Кількість вітчизняних студентів, які проходили курси з підготовки, денної та заочної форми навчання майже не відрізняється (24,4% и 24,6% відповідно).

Студентам, які займалися на курсах з підготовки до ліцензійного іспиту ЄДКІ/КРОК-1, було запропоновано оцінити рівень власної задоволеності за 5-ти бальною шкалою. Отримані бали аналізувались відповідно до рівнів: $\geq 4,5$ – «задоволений», $\geq 3,5$ і $< 4,5$ – «скоріше задоволений», $\geq 2,5$ і $< 3,5$ – «частково задоволений, частково ні», $\geq 1,5$ і $< 2,5$ – «скоріше не задоволений», $< 1,5$ – «незадоволений».

У цілому студенти скоріше задоволені курсами з підготовки – середній бал (розраховане зважене середнє арифметичне) 3,98 (табл. 1). Найбільш високо студенти оцінюють професіоналізм викладачів курсів. Також студенти скоріше задоволені формами і методами, зрозумілістю і доступністю викладання, забезпеченістю необхідними навчальними матеріалами, обсягом годин, виділеного на заняття, та у цілому вважають підготовчі курси ефективними. У порівнянні з іншими показниками студенти у меншій мірі задоволені зручністю графіка занять.

За усіма показниками вітчизняні студенти у більшій мірі задоволені підготовчими курсами, ніж студенти-іноземці. Студенти-іноземні громадяни, які навчаються англійською мовою, у порівнянні з вітчизняними студентами, та студентами-іноземцями, які навчаються російською мовою, мають нижчий рівень задоволеності, у тому числі лише частково задоволені зручністю графіка занять.

Таблиця 1

**Рівень задоволеності студентів курсами з підготовки до ЄДКІ/КРОК-1
(за 5-ти бальною шкалою)**

Показники	Студенти			Середнє
	громадяни України	іноземні громадяни (рос.мова)	іноземні громадяни (англ.мова)	
Професіоналізм викладачів	4,46	4,04	3,93	4,25
Форми і методи викладання	4,31	3,93	3,85	4,13
Зрозумілість і доступність викладання	4,22	4,03	3,81	4,1
Забезпеченість необхідними навчальними матеріалами	4,09	3,94	3,78	3,99
Ефективність підготовчих курсів у цілому	3,87	4,04	3,78	3,91
Достатність обсягу годин, виділеного на заняття	3,7	3,96	3,61	3,76
Зручність графіка занять	3,79	3,82	3,24	3,71
Середній рівень задоволеності	4,06	3,97	3,71	3,98

Для оцінки якості курсів з підготовки до ліцензійного іспиту ЄДКІ/КРОК-1, організованих у НФаУ, важливим є також аналіз рівнів задоволеності вітчизняних студентів за формою навчання, так як студенти денної форми навчання займалися на курсах очно, а студенти заочної форми – онлайн за допомогою платформи Zoom.

Аналізуючи дані, представлені у табл. 2, можна зробити висновок, що і студенти денної, і заочної форми навчання скоріше задоволені підготовчими курсами. Проте студенти заочної форми у цілому у більшій мірі задоволені пройденими курсами, хоча студенти денної форми навчання найбільш високо оцінюють професіоналізм викладачів курсів.

Таблиця 2

Рівень задоволеності вітчизняних студентів курсами з підготовки до ЄДКІ/КРОК-1 у залежності від форми навчання (за 5-ти бальною шкалою)

Показники	Форма навчання		Середнє
	денна	заочна	
Професіоналізм викладачів	4,7	4,4	4,46
Форми і методи викладання	4,13	4,35	4,31
Зрозумілість і доступність викладання	3,96	4,27	4,22
Забезпеченість необхідними навчальними матеріалами	3,8	4,14	4,09
Ефективність підготовчих курсів у цілому	3,9	3,88	3,87
Зручність графіка занять	3,2	3,9	3,79
Достатність обсягу годин, виділеного на заняття	3,2	3,79	3,7
Середній рівень задоволеності	3,84	4,1	4,06

У цілому, опитані студенти скоріше задоволені формами і методами викладання на курсах дисциплін, що входять до складу ліцензійного іспиту, проте є відмінності в оцінках вітчизняних та іноземних студентів (рис.6).

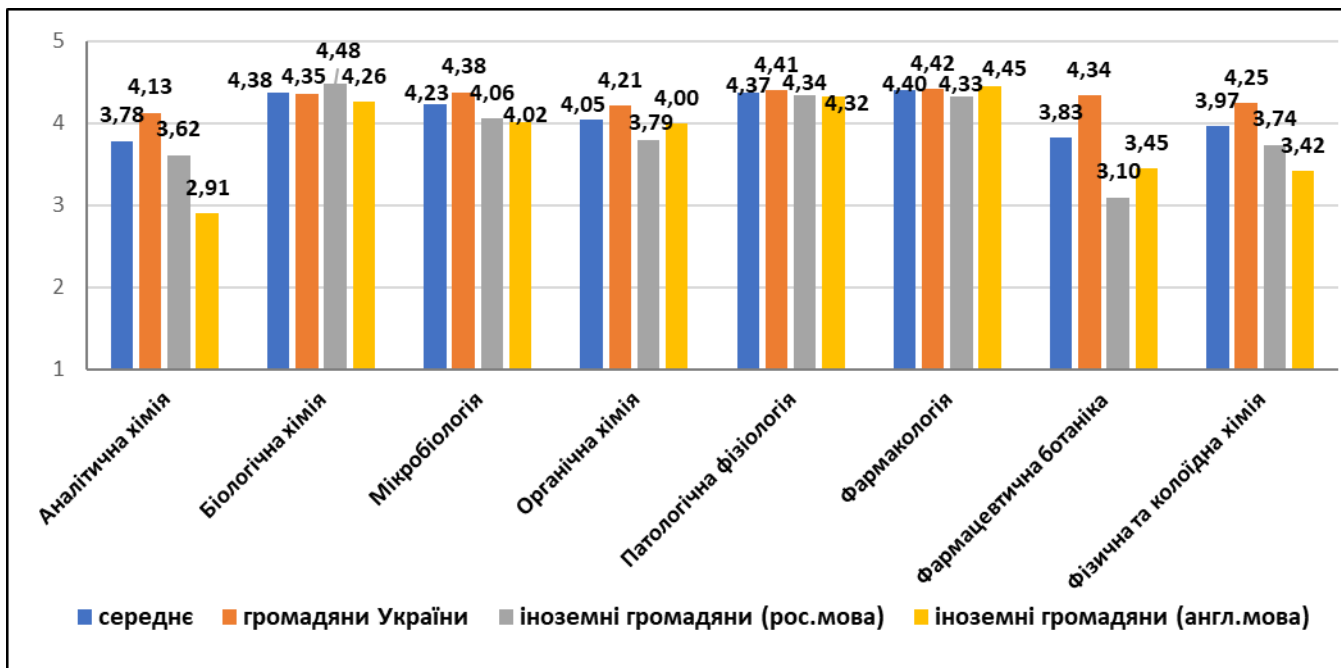

Рис. 6. Рівень задоволеності вітчизняних та іноземних студентів формами і методами викладання на підготовчих курсах дисциплін, що входять до складу ЄДКІ/КРОК-1 (за 5-ти бальною шкалою)

На відміну від іноземних студентів, вітчизняні студенти у цілому більшій мірі задоволені викладанням на курсах дисциплін, коливання в оцінках між різними дисциплінами є незначним, оцінки відповідають рівню «скоріше задоволений».

Студенти-іноземні громадяни, які навчаються російською мовою, задоволені формами і методами викладання на курсах дисципліни «Біологічна хімія», скоріше задоволені – «Патологічна фізіологія», «Фармакологія», «Мікробіологія», «Фізична та колоїдна хімія», «Органічна хімія», «Аналітична хімія», лише частково задоволені – «Фармацевтична ботаніка».

Студенти-іноземні громадяни, які навчаються англійською мовою, більш критичні у своїх оцінках: скоріше задоволені формами і методами викладання на курсах дисциплін – «Фармакологія», «Біологічна хімія» «Патологічна фізіологія», «Мікробіологія», «Органічна хімія», лише частково задоволені – «Фармацевтична ботаніка», «Фізична та колоїдна хімія», «Аналітична хімія».

Отримані дані показали, що у цілому студенти, які проходили підготовчі курси, скоріше задоволені зрозумілістю і доступністю викладання дисциплін, але як і за попереднім показником іноземні студенти задоволені в меншій мірі, ніж вітчизняні (рис. 7).

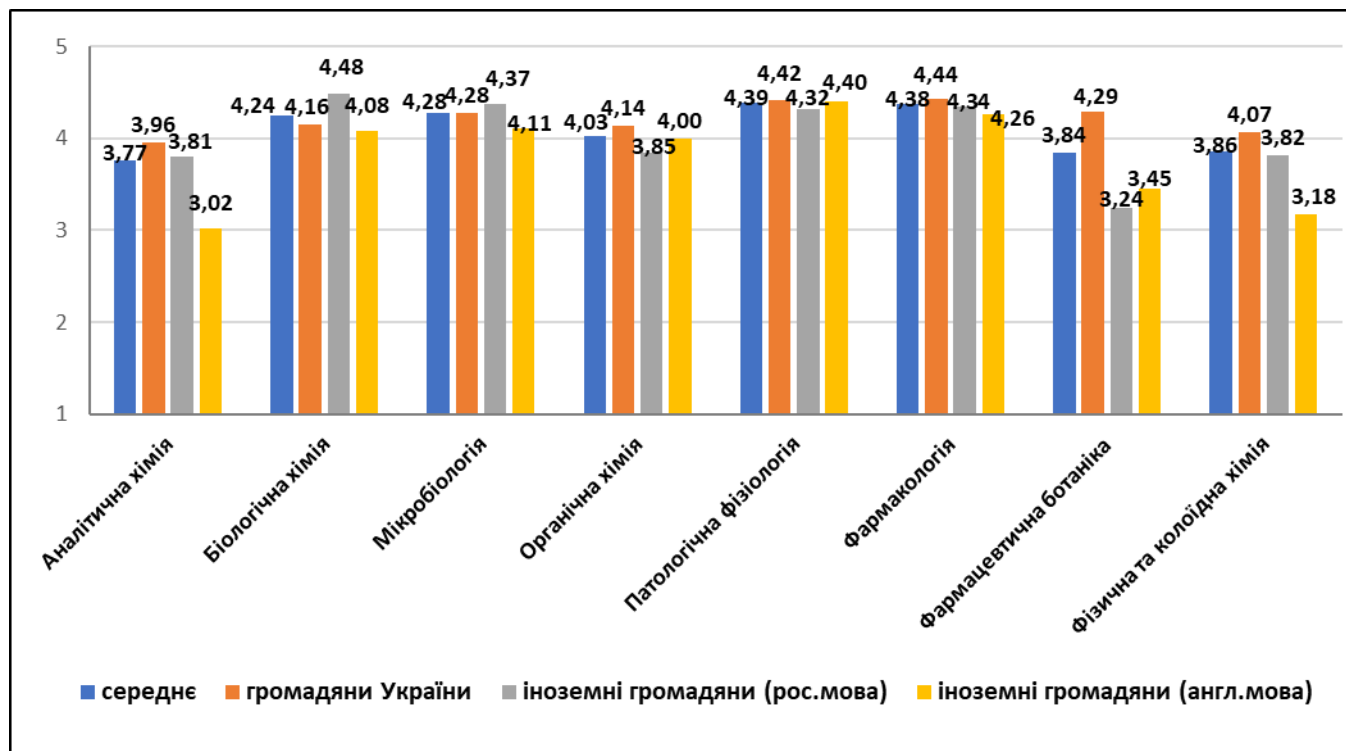

Рис. 7. Рівень задоволеності вітчизняних та іноземних студентів зрозумілістю і доступністю викладання на підготовчих курсах дисциплін, що входять до складу ЄДКІ/КРОК-1 (за 5-ти бальною шкалою)

Для студентів-громадян України в найбільшій мірі зрозумілим і доступним було викладання дисциплін «Патологічна фізіологія», «Фармакологія», «Фармацевтична ботаніка», «Мікробіологія». Також відповідають рівню «скоріше задоволений» й оцінки за дисциплінами «Біологічна хімія», «Органічна хімія», «Фізична та колоїдна хімія», «Аналітична хімія», хоча вони й трохи нижчі за оцінки попередніх дисциплін.

Іноземні студенти, що навчаються російською мовою, скоріше задоволені зрозумілістю і доступністю викладання дисциплін «Біологічна хімія», «Мікробіологія», «Фармакологія», «Патологічна фізіологія», «Органічна хімія», «Фізична та колоїдна хімія», «Аналітична хімія», лише частково задоволені – «Фармацевтична ботаніка».

Студенти-іноземні громадяни, які навчаються англійською мовою, більш критичні у своїх оцінках: скоріше задоволені формами і методами викладання на курсах дисциплін – «Патологічна фізіологія», «Фармакологія», «Мікробіологія», «Біологічна хімія», «Органічна хімія», лише частково задоволені – «Фармацевтична ботаніка», «Фізична та колоїдна хімія», «Аналітична хімія».

Слід зауважити, що в оцінках рівня задоволеності викладанням дисциплін вітчизняними студентами різних форм навчання тенденція зберігається – студенти заочної форми дають більш високі оцінки за всіма дисциплінами, ніж студенти денної, хоча обидві групи оцінок можна віднести до рівня «скоріше задоволений».

Майже всі студенти (95,8%) вважають, що рівень їхніх знань з дисциплін, що входять до складу ліцензійного іспиту ЄДКІ/КРОК-1, підвищився після підготовки. Лише 4,2% студентів, зазначають, що їхній рівень знань не змінився. Аналізуючи отримані дані (табл. 3) відповідно до рівнів $\geq 3,5$ – «рівень знань значно підвищився», $\geq 2,5$ і $< 3,5$ – «підвищився», $\geq 1,5$ і $< 2,5$ – «підвищився в незначній мірі», $< 1,5$ – «рівень знань не змінився», можна зробити висновок, що рівень знань студентів після підготовки підвищився за всіма дисциплінами.

Таблиця 3

Оцінка вітчизняними та іноземними студентами зміни рівня власних знань за результатами підготовки до іспиту (за 4-х бальною шкалою)

Дисципліна	Студенти			Середнє
	громадяни України	іноземні громадяни (рос.мова)	іноземні громадяни (англ.мова)	
Аналітична хімія	2,86	3,10	2,94	2,95
Біологічна хімія	3,14	3,52	3,54	3,37
Мікробіологія	3,19	3,49	3,35	3,33
Органічна хімія	3,05	3,08	3,18	3,10
Патологічна фізіологія	3,37	3,35	3,55	3,42
Фармакологія	3,29	3,31	3,63	3,40
Фармацевтична ботаніка	3,09	2,61	2,77	2,85
Фізична та колоїдна хімія	2,99	2,94	2,92	2,95
Середнє	3,12	3,17	3,24	3,17

Для вітчизняних студентів з точки зору підвищення знань найбільш ефективною була підготовка з дисциплін «Патологічна фізіологія», «Фармакологія», за іншими дисциплінами рівень також підвищився. Іноземні студенти, що навчаються російською мовою, значно підвищили свої знання з «Біологічної хімії» та «Мікробіології». Іноземні студенти, що навчаються іноземною мовою, в найбільшій мірі підвищили свій рівень знань у порівнянні з іншими студентами, особливо з дисциплін «Фармакологія», «Патологічна фізіологія», «Біологічна хімія».

У цілому більшість студентів (73,2%) задоволені організацією курсів з підготовки до ліцензійного іспиту (рис. 8). Найбільший рівень задоволеності (81,6%) серед студентів-іноземних громадян, що навчаються російською мовою. У меншій мірі задоволені вітчизняні студенти (73,2%), та найменша частка задоволених серед студентів-іноземних громадян, що навчаються англійською мовою. Серед вітчизняних студентів заочної форми навчання більша частка тих, хто задоволений організацією курсів, ніж серед студентів денної форми (83,1% проти 70% відповідно).

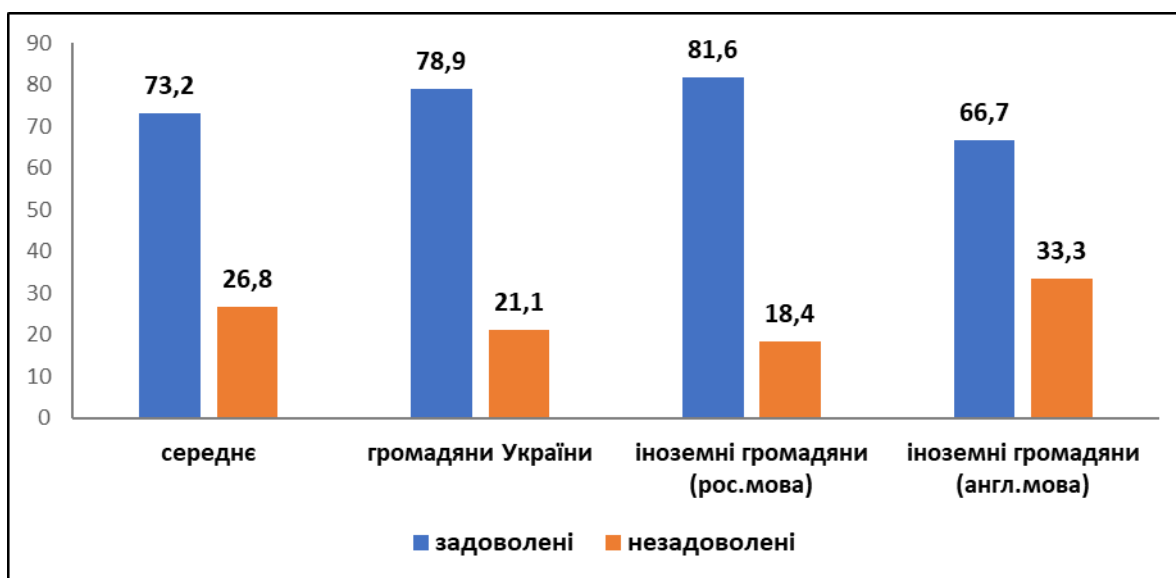

Рис. 8. Кількість студентів, які задоволені/незадоволені організацією курсів з підготовки до іспиту ЄДКІ/КРОК-1, %

У межах опитування студенти мали можливість доповнити свої оцінки більш розгорнутими відповідями. Так було отримано декілька пропозицій та зауважень щодо підготовки до складання ліцензійного іспиту у цілому й курсів, що були організовані НФаУ.

Вітчизняними студентами були надані такі пропозиції: «створити додаток для мобільного телефону для підготовки до іспиту», «оновити базу тестів минулих

років», «підготувати буклети з інформацією по дисциплінам у стислому вигляді, у формі таблиць (особливо для дисциплін «Аналітична хімія», «Фізична та колоїдна хімія)», «розпочинати підготовку до іспиту з першого курсу, проводити зрізи знань».

Щодо підготовчих курсів більшість зауважень та пропозицій стосувалися часу, відведеного на курси, та розкладу занять:

– «занадто великий обсяг матеріалу для вивчення на курсах (за час, відведений на курс)»; «недостатньо обсягу годин, виділених на кожну окрему дисципліну»; «занадто велике навантаження – 4 дисципліни в один день»;

– незручний розклад, «заздалегідь інформувати про розклад (на етапі запису на курси)»;

– «кожного дня по 1-2 дисципліни було б легше і дозволило в повній мірі готуватися з кожної дисципліни і задавати дійсно незрозумілі і складні питання», «графік занять 4 дні на тиждень по 2 заняття на день»;

– надати можливість онлайн занять для студентів денної форми навчання;

– зробити курси з підготовки до іспиту безкоштовними.

Пропозицій та зауважень від іноземних студентів було надано менше. Так студенти, що навчаються російською мовою, зазначили, що необхідно посилити підготовку студентів, під час навчання більше фокусуватися на питаннях КРОК-1, необхідно підготувати буклети з більш повною базою тестів, дублювати питання англійською мовою. На заняттях курсів можна «розглядати не тільки тести, а й теми в цілому». Студенти, що навчаються англійською мовою, зауважили, що онлайн форма навчання незручна, під час підготовки необхідно більше тренувань складання іспиту, на курсах виділяти більше часу на кожну з дисциплін.

Труднощі та проблемні моменти під час підготовки та складання іспиту

Більшість студентів мали труднощі під час підготовки (74,1%) та під час складання іспиту (72,9%). Цікаво, що серед вітчизняних студентів більше тих, хто мав проблеми у підготовці, а серед іноземних студентів (особливо тих, які навчаються англійською мовою) більше частка таких, що мали труднощі під час складання іспиту – рис. 9.

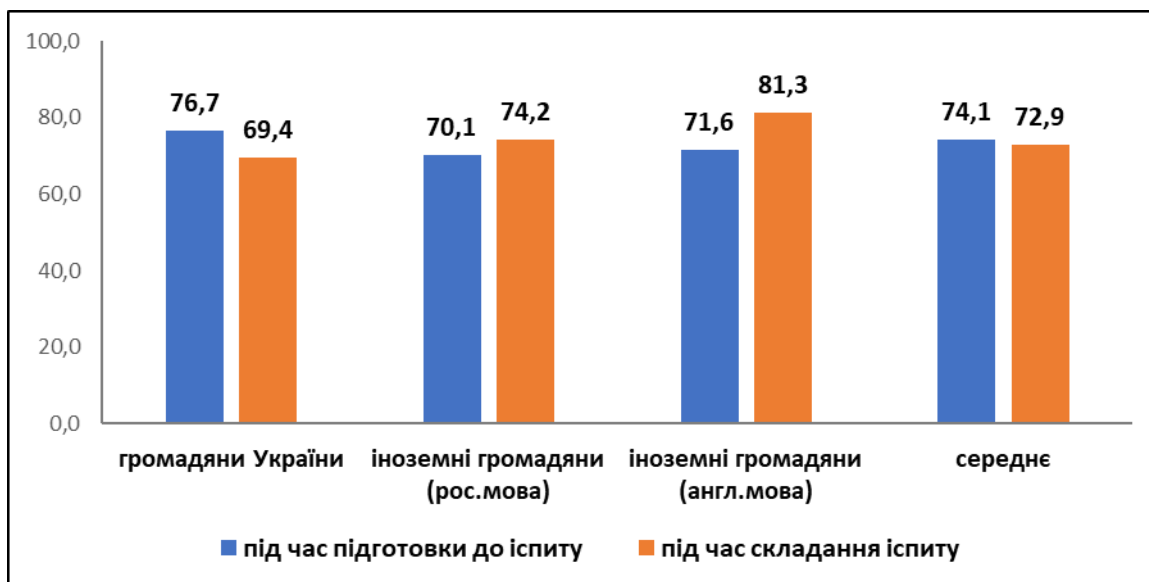

Рис. 9. Кількість студентів, які мали труднощі під час підготовки до / складання іспиту ЄДКІ/КРОК-1, %

Для більшості студентів, труднощі під час підготовки до іспиту у першу чергу були пов'язані з браком часу для кращої підготовки (54,2%), значним обсягом інформації та неможливістю її засвоєння (48,4%). Менш поширеною, але також значимою стала проблема недостатності базових знань, отриманих за час навчання (20,8%). Серед інших причин труднощів: власна неорганізованість (11,7%), відсутність доступу до бази зразків тестових завдань (11,5%), відсутність уваги до тестових завдань іспиту під час лекцій та практичних занять (10,4%).

Як свідчать дані, наведені в табл. 4, існують відмінності серед вітчизняних та іноземних студентів. Так для студентів-громадян України проблеми у більшій мірі були пов'язані з браком часу для кращої підготовки, значним обсягом інформації та неможливістю її засвоєння.

Для студентів-іноземців, що навчаються російською мовою, проблемою у першу чергу стала необхідність засвоєння значного обсягу інформації, проте також значимими причинами можна вважати брак часу для підготовки, недостатність базових знань, відсутність уваги до тестових завдань іспиту під час лекцій та практичних занять.

Для студентів-іноземців, що навчаються англійською мовою, майже в однаковій мірі труднощі були викликані браком часу, недостатністю базових знань та

необхідністю засвоєння значного обсягу інформації. Серед інших причин зазначають необхідність одночасно готуватися до ЄДКІ/КРОК-1 та складання сесії, навчання та підготовка в умовах карантину.

Таблиця 4

Проблеми, з якими зіштовхнулися студенти під час підготовки до іспиту, %

Проблеми	Студенти			середнє
	громадяни України	іноземні громадяни (рос.мова)	іноземні громадяни (англ.мова)	
Брак часу для кращої підготовки	71,9	31,5	27,3	54,2
Значний обсяг інформації та неможливість її засвоєння	49,8	60,2	20,0	48,4
Недостатність базових знань, отриманих за час навчання	17,6	24,1	27,3	20,8
Власна неорганізованість	15,8	5,6	7,3	11,7
Відсутність доступу до бази зразків тестових завдань	11,8	11,1	10,9	11,5
Відсутність уваги до тестових завдань іспиту під час лекцій та практичних занять	5,9	22,2	5,5	10,4
Інше	0,5	3,7	3,6	1,8

Під час складання ліцензійного іспиту ЄДКІ/КРОК-1 студенти зіштовхнулися з труднощами різного характеру (табл. 5). Для більшості опитаних студентів значною проблемою став страх перед складанням іспиту (66,6%). На другому місці серед таких проблемних моментів – брак часу для складання іспиту (27,4%) та невідповідність деяких завдань матеріалу, що вивчався (27,1%). Для близько 1/5 респондентів труднощі для успішного складання іспиту були пов’язані з недостатністю базових знань, надмірним контролем під час іспиту, що заважав, незрозумілістю формату іспиту.

Найбільший рівень тих, хто відчував страх перед складанням іспиту, серед вітчизняних студентів. Для студентів-іноземних громадян, які навчаються російською мовою, окрім відчуття страху перед іспитом, більш значною у порівнянні з іншими студентами проблемою став брак часу для складання іспиту та незрозумілість формату його проведення. Для студентів-іноземних громадян, які навчаються англійською мовою, наведені вище приводи труднощів мають приблизно однакові

рівні, та окрім них ще відзначають недостатність базових знань для успішного складання іспиту. Слід зазначити, що іноземні студенти в меншій мірі зазнавали труднощів від надмірного контролю під час складання іспиту.

Таблиця 5

Проблеми, з якими зіштовхнулися студенти під час складання іспиту, %

Проблеми	Студенти			Середнє
	громадяни України	іноземні громадяни (рос.мова)	іноземні громадяни (англ.мова)	
Страх перед складанням іспиту	79,0	59,1	41,5	66,6
Брак часу для складання іспиту	17,5	42,6	30,8	27,4
Невідповідність деяких завдань матеріалу, що вивчався	25,0	27,8	32,3	27,1
Недостатність базових знань для успішного складання іспиту	23,0	17,4	29,2	22,4
Надмірний контроль під час складання, що заважав	25,5	14,8	10,8	19,7
Незрозумілість формату проведення іспиту	7,0	24,3	36,9	17,4
Інше	4,0	1,7	6,2	3,7

У цілому, усі студенти скоріше задоволені організацією та проведенням іспиту, а саме роботою відповідальних за процедуру іспиту, інструкторів, чергових (середній бал 3,73 за 5-ти бальною шкалою).

Для студентів-громадян України питання іспиту були скоріше зрозумілими. Іноземні ж студенти неоднозначно оцінюють якість тестів: для них питання іспиту були частково не зрозумілими (особливо для студентів, які навчаються англійською мовою) – рис. 10.

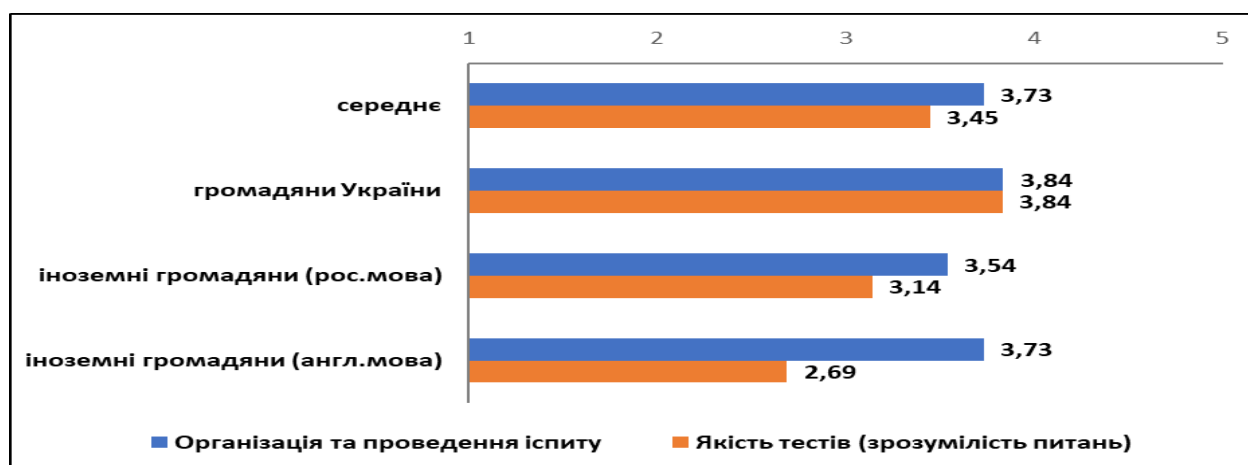

Рис. 10. Рівень задоволеності вітчизняних та іноземних студентів організацією та проведенням / якістю тестів іспиту ЄДКІ/КРОК-1, (за 5-ти бальною шкалою)

Загальні враження студентів відносно ліцензійного іспиту

Отримані дані показали, що думка студентів щодо ліцензійного іспиту ЄДКІ/КРОК-1 неоднозначна (рис. 11).

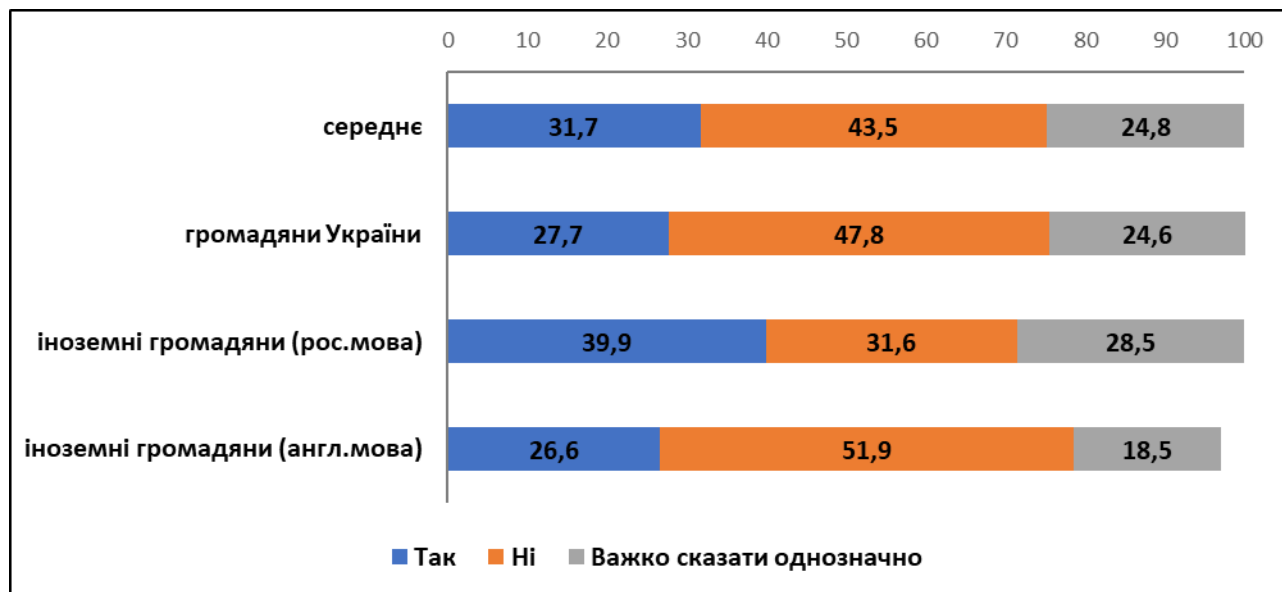

Рис. 11. Розподіл відповідей на питання «Як Ви вважаєте, чи відображує результат іспиту ЄДКІ/КРОК-1 об'єктивну оцінку знань студентів?», %

Так більшість опитаних студентів (43,5%) вважають, що результат іспиту ЄДКІ/КРОК-1 не відображує об'єктивну оцінку їхніх знань, близько третини погоджуються з тим, що ЄДКІ/КРОК-1 – об'єктивна оцінка рівня знань, близько чверті опитаних мають труднощі з визначенням. Також слід зауважити що іноземні громадяни, які навчаються англійською мовою, та студенти-громадяни України в більшій мірі схильні до думки, що результати ліцензійного іспиту ЄДКІ/КРОК-1 не відображує рівень їхніх знань.

Загальні враження респондентів стосовно ліцензійного іспиту мають значні відмінності для вітчизняних та іноземних студентів (табл. 6). Студенти-громадяни України в більшій мірі схильні погодитися з тим, що викладачі приділяли достатньо уваги підготовці до тесту, питання тесту відповідали матеріалам, що вивчались, процес складання іспиту був комфортним і не викликав значних труднощів. Вітчизняні студенти вважають, що деякі питання тесту були легкими, деякі – складними.

Студенти-іноземні громадяни, що навчаються російською мовою, вважають що в більшості питання тесту відповідали вивченому матеріалу, а викладачі приділяли достатньо уваги підготовці (хоча оцінки цих студентів за цими показниками

значно нижчі від попередньої групи). Проте ці студенти не можуть однозначно погодитись з тим, що процес складання іспиту був комфортним, вони все ж таки мали деякі труднощі, й на їхню думку питання не були легкими.

Студенти-іноземні громадяни, що навчаються англійською мовою, більш схильні вважати, що складання іспиту пройшло у комфортній атмосфері, у цілому труднощі, що виникали, були переборені. На думку студентів хоча викладачі приділяли увагу підготовці до іспиту, а питання тесту відповідали вивченому матеріалу, проте самі питання не були легкими.

Таблиця 6

**Враження студентів від складання ліцензійного іспиту
(рівень згідності з твердженнями за 5-ти бальною шкалою)**

Твердження	Студенти			Середнє
	громадяни України	іноземні громадяни (рос.мова)	іноземні громадяни (англ.мова)	
Питання тесту відповідають матеріалам, що вивчались	4,1	3,6	3,2	3,8
Викладачі приділяли достатньо уваги підготовці до тесту	4,3	3,5	3,6	3,9
Питання тесту були легкими	3,4	2,7	2,8	3,1
Процес складання іспиту був комфортним	3,9	3,3	3,7	3,7
Складання іспиту не викликало у Вас труднощів	3,8	3,0	3,7	3,5

Пропозиції та зауваження щодо складання ліцензійного іспиту

Студенти усіх досліджуваних груп пропонували відмінити ліцензійний іспит ЄДКІ/КРОК-1 та знизити прохідний бал до 50,5%.

Значна кількість зауважень пов'язана з організацією процесу складання іспиту. Студенти були незадоволені необхідністю чекати початку іспиту 1,5-2 години, що створило напружену атмосферу та виснажило студентів, для подолання виникнення такої ситуації пропонують виділяти спеціальну аудиторію для очікування початку іспиту.

Студенти-іноземці, які навчаються російською мовою, зазначили, що їм «не вистачило часу для написання», «необхідно виділяти більше часу на складання іспиту», «не вистачає часу для надання відповіді, тому що відведений час витрачається на читання самого питання».

Студенти-іноземці, що навчаються англійською мовою, незадоволені роботою зовнішнього наглядача (інструктора), який поведив себе агресивно та грубо, в аудиторії під час написання іспиту було дуже шумно, що заважало зосередитися.

Також студенти висловили зауваження щодо змісту іспиту, питань тесту. Серед відповідей вітчизняних студентів за цим блоком переважає «невідповідність питань тестів матеріалам підготовки», «помилки в тестах: правильна відповідь не зараховується».

На думку студентів-іноземців (англ. мова) рівень складності питань повинен відповідати рівню знань пересічного студента, тому необхідно зробити питання легшими або, наприклад, «розподілити питання за рівнями, найскладніші – для тих, хто претендує на найвищу оцінку (>80%)». Також іноземні студенти зазначили, труднощі виникали через те, що більшість питань були за матеріалами минулого року навчання, коли було запроваджено онлайн форму навчання, деякі питання не були розглянуті під час підготовки, переклад питань в тесті не відповідав перекладу питань, що був застосований під час підготовки.

Загальні висновки

1. Серед студентів найбільш популярні способи підготовки – тренування за допомогою тренінгової системи «КРОК» НФаУ та опрацювання збірників тестових завдань для складання іспиту минулих років.

2. У середньому близько третини вітчизняних студентів, які восени 2020 року склали ліцензійний іспит, проходили курси з підготовки, що були організовані у НФаУ.

3. У цілому студенти скоріше задоволені курсами з підготовки до ліцензійного іспиту: формами і методами, зрозумілістю і доступністю викладання, забезпе-

ченістю необхідними навчальними матеріалами, та вважають підготовчі курси ефективними. У порівнянні з іншими показниками студенти у меншій мірі задоволені зручністю графіку занять.

4. За всіма показниками іноземні студенти у меншій мірі задоволені підготовчими курсами, ніж вітчизняні студенти, проте у цілому скоріше задоволені. Іноземні студенти лише частково задоволені формами і методами, зрозумілістю і доступністю викладання на курсах дисциплін «Аналітична хімія», «Фармацевтична ботаніка», «Фізична та колоїдна хімія».

5. Вітчизняні студенти заочної форми навчання в більшій мірі задоволені організацією та змістом підготовчих курсів, ніж студенти денної форми. Але можна вважати, що вітчизняні студенти незалежно від форми навчання у цілому задоволені організованими курсами з підготовки до складання іспиту.

6. Після підготовки до складання ліцензійного іспиту рівень знань студентів усіх досліджуваних груп підвищився за всіма дисциплінами. Найбільші досягнення – у студентів-іноземних громадян, що навчаються англійською мовою.

7. Переважна більшість студентів мали труднощі під час підготовки та під час складання іспиту. Труднощі під час підготовки до іспиту у першу чергу були пов'язані з браком часу для кращої підготовки, значним обсягом інформації та неможливості її засвоєння. Під час складання іспиту значною проблемою став страх перед іспитом, брак часу для його складання, невідповідність деяких завдань матеріалу, що вивчався.

8. У цілому всі студенти скоріше задоволені роботою відповідальних за процедуру іспиту. Для студентів-громадян України питання іспиту були скоріше зрозумілими. Іноземні ж студенти неоднозначно оцінюють якість тестів: для них питання іспиту були частково не зрозумілими (особливо для студентів, які навчаються англійською мовою).

9. Більша частина студентів мають сумніви в тому, що ліцензійний іспит ЄДКІ/КРОК-1 об'єктивно відображає їхній рівень знань. Враження студентів від складання іспиту неоднозначні.

10. Серед зауважень студентів до складання іспиту: необхідність очікувати початок іспиту тривалий час, недостатньо виділеного часу для написання тесту, невідповідність питань тестів матеріалам підготовки, помилки в тестах.

11. Серед пропозицій студентів до підготовки та складання іспиту: відмінити ліцензійний іспит, знизити прохідний бал до 50,5%, посилити підготовку студентів під час навчання, оновити базу тестів минулих років, підготувати буклети з інформацією по дисциплінам у більш стислому вигляді, збільшити обсяг часу, що виділяється на курси з підготовки, скоректувати графік занять на курсах.

Зважаючи на те, що значна кількість студентів не вважає ліцензійний іспит об'єктивною оцінкою їхнього рівня знань та висловлюють пропозиції «відмінити КРОК-1», можливо необхідним є роз'яснення та формування думки щодо ліцензійного іспиту не тільки як оцінки рівня знань, а й як обов'язковий етап отримання вищої освіти у галузі знань охорона здоров'я, який дає можливість працювати за спеціальністю.

З метою покращення підготовки студентів та успішного складання ліцензійного іспиту ЄДКІ/КРОК-1 результати проведеного дослідження потребують розгляду адміністрації НФаУ, деканів факультету, гарантів та науково-педагогічних працівників освітніх програм.

Проректор з НПР, доц.

Анжела ОЛЬХОВСЬКА

Провідний соціолог науково-методичної лабораторії з питань фармацевтичної освіти
МОЗ України

Ксенія ДОМБРОВСЬКА

23.11.2020 р.